

مستند؛ ازایده تا فیلمنامه

آلان روزنتال
ترجمه حمیدرضا احمدی لاری

این کتاب ترجمه بخش اول کتاب زیر است:

Writing, Directing and Producing

Documentary Films and Videos

Alan Rosenthal

Southern Illinois University Press,

Third Edition, 2002

فهرست

۵	مقدمه ویرایش جدید
۹	پیشگفتار ویرایش اول
۱۳	مقدمه
۱۹	تدارک عمل
۳۵	آغاز کار
۵۷	نگارش پیش نویس فیلمنامه
۸۳	تحقیق
۹۷	شکل دادن به فیلم
۱۳۵	شروع با طرح مقدماتی
۱۵۵	تکمیل طرح مقدماتی
۱۹۹	اعلام

تدارک عمل

من و دوستم لاری هرازگاهی همدیگر را می بینیم و خود را در ایده های مستند غرق می کنیم. لاری می نشیند و تند و تند یادداشت می کند و من با فنجانی قهوه در دست قدم زنان می گویم: «مجموعه فیلمی درباره شهرها چطور است؟ دیروز چطور زندگی می کردیم، امروز چطور و فردا چطور؟ محیط زندگی ما چه تغییری کرده و این تغییرها چه تأثیری بر کیفیت زندگی ما گذاشته است؟ شاید بد نباشد فیلم هایی درباره شهرهای دو قسمت شده بسازیم، مثلاً بیروت یا برلین، اورشلیم یا بلغاست. می توانیم فیلم هایی درباره شهرهای متروکه، مثل آنگ کوروات^۱ یا فتی پور سیک هری^۲ بسازیم یا در خصوص شهرهایی که پس از ویرانی از نو آباد شده اند، مثل توکیو یا کاونتری^۳. می شود فیلم متروپلیس^۴ را درونمایه فیلم در نظر گرفت. توجه فکری می کنی؟»

حالا نوبت لاری است: «من دلم می خواهد فیلمی با نام پرچم بریتانیای کبیر

۱. Angkor Wat: ویرانه های

پایتخت خمرها در کامبوج

2. Fattipur Sik hri

3. Caventry

۴. Metropolis اثر فریتس

لانگ

بر فراز بهشت^۱ درباره نویسندگان و بازیگران انگلیسی در هالیوود دهه سی بسازم. بعدها انگلیسی، از کاری گرانت^۲ تا بوریس کارلوف^۳ در هالیوود کار می کردند. آن‌ها حتی با دیوید نیون^۴ و ارول فلین^۵ تیم کریکت تشکیل داده بودند. یک فکر دیگر: چند تا ژنرال معروف را ببریم توی جبهه‌هایی که آنجا جنگیدند و خاطراتشان را بیرون بکشیم.»

البته این ایده‌ها در لحظه خلق نمی‌شوند. مطالعات کلی و مشاهدات ما از سیاست‌ها و رویدادهای روزمره مجموعه وسیعی از ایده‌های بالقوه را به ذهن ما متبادر می‌سازد. این ایده‌ها به مرور پخته می‌شوند و آنگاه است که ما ایده‌های پرورده شده را بیان می‌کنیم و با یکدیگر محک می‌زنیم. بعضی از این ایده‌ها قدیمی‌اند و بعضی تازه. معمولاً ایده‌های قدیمی به دلیل وقوع یک رویداد، ناگهان زنده می‌شوند و ارزش کارکردن می‌یابند. مثلاً فاجعه زلزله گجرات، علاقه مرا به موضوع شهرها دوباره زنده کرد و وحشی‌گری‌هایی که در رواندا صورت گرفت، به دل مشغولی من درباره موضوع نسل‌کشی از نوجان داد.

انتخاب موضوع

مطالب بالا ممکن است خودنمایانه به نظر آید. اما در پس آن فرایندی عمیق‌تر وجود دارد. لاری و من با وجود همه شوخی‌ها و سر به سر هم گذاشتن‌ها، خودمان را متعهد می‌کنیم که جایی فیلمی بسازیم که ساخت آن ممکن است از چند ماه تا چند سال وقت بگیرد. اما پیش از هر اقدامی باید به این سؤال پاسخ بدهیم: «واقعاً چرامی خواهیم این فیلم را بسازیم؟» این سؤالی است که شما هم باید پیش از هر کاری به آن پاسخ دهید.

اغلب پاسخ این است که انتخاب دیگری ندارید. موضوعی ذهن شما را عمیقاً به

1. Union Jack Over Eden	3. B. Karloff	5. E. Flyen
2. G. Grant	4. D. Niven	

خود مشغول کرده است، برای شما جذاب است و تخیل و عواطف و احساسات و جهان بینی سیاسی اجتماعی شما را برمی‌انگیزاند. موضوع انتخابی شما دامنه‌ای از فعل و انفعال‌های بشری را در بر می‌گیرد که احساس می‌کنید درباره آن حرفی دارید و فکر می‌کنید تجربه‌ای است که فیلم خوبی از آن درمی‌آید.

من عمیقاً باور دارم که هر فیلم خوبی از این راه تولید می‌شود. این فیلم‌ها از تمایلی سوزان، شعله‌ور، نیرومند و برانگیزاننده برای بیان اشتغالی ذهنی درباره وضعیت بشری سرچشمه می‌گیرند؛ فیلم‌هایی مثل زمانه هاروی میلک^۱ اثر راب اپستاین^۲ یا مرزعه^۳ اثر جوناتان استاک^۴. گاهی هم این فیلم‌ها قصد پیش کشیدن و تشریح وضعیتی را دارند؛ مثل کاری که مارلون ریگز^۵ در تنظیم رنگ^۶ یا مایکل مور^۷ در راجر و من^۸ صورت داده‌اند. بعضی اوقات فیلم می‌خواهد دستاورد موسیقایی یک عمر را به تصویر بکشد، مثل باشگاه اجتماعی بوئناویستا^۹ اما در بیشتر اوقات، فیلم مخاطب را به انجام دادن تغییراتی اجتماعی و سیاسی دعوت می‌کند، مثل محله هارلان^{۱۰} اثر باربارا کاپل^{۱۱} یا مکانی به نام جی‌پاس^{۱۲} از نتلی وایلد^{۱۳}. گاهی فیلم‌ها هشدار می‌دهند با نگاهی به گذشته برای ارائه مسیر آینده، مثل فیلم‌های شو^{۱۴} اثر کلود لانتزمن^{۱۵} انسان هوموساپینس^{۱۶} ۱۹۰۰ ساخته پیتیر کوهن^{۱۷} درباره سیاست اصلاح نژاد نازی‌ها و نیز فیلم دلخراش و غم‌انگیز لاس مادرس، ساخته مادران پالزا دومايو^{۱۸}.

1. The Times Of Harvey Milk	7. M. Moore	13. N. Wild
2. R. Epstein	8. Roger and Me	14. Shoah
3. The Farm	9. Buena Vista Social Club	15. C. Lanzman
4. J. Stack	10. Harlan County	16. Homo Sapiens 1900
5. M. Riggs	11. B. Kapple	17. P. Cohen
6. Color Adjustment	12. A Place Called Chiapas	18. Las Madres The Mother of plaza de Mayo